

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

ZMOREM, ČEPRAV JE TEŽKO

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI:
Anamarija Žohar
Gašper Birk
Alen Petelinšek Grušovnik

MENTORICI:
Marjana Šoš
Špela Oprčkal

Celje, marec 2019

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

ZMOREM, ČEPRAV JE TEŽKO

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI:
Anamarija Žohar
Gašper Birk
Alen Petelinšek Grušovnik

MENTORICI:
Marjana Šoš
Špela Oprčkal

Celje, marec 2019

Vsebina

Vsebina	3
1 POVZETEK	4
2 UVOD	6
2.1 Raziskovalni problem	7
2.2 Hipoteze	7
2.3 Predstavitev raziskovalnih metod	8
3 TEORETIČNI DEL	9
3.1 Učenci z učnimi težavami	9
3.1.1 Vrste učnih težav	10
3.1.2 Dobra poučevalna praksa	11
3.2 Specifične učne težave	12
3.2.1 Podskupine specifičnih učnih težav	12
3.2.1.1 Učenci z govorno-jezikovno motnjo	13
3.2.1.2 Motnje branja in pisanja	13
3.2.1.3 Specifične učne težave pri matematiki (diskalkulija)	14
3.2.1.4 Težave na področju pomnjenja	14
3.2.1.5 Dispraksija ali razvojna motnja koordinacije	14
3.2.1.6 Težave na področju pozornosti	15
3.2.1.7 Motnje v duševnem razvoju	15
4 EMPIRIČNI DEL	16
4.1 Analiza anketnega vprašalnika	16
4.2 Analiza eksperimentalnega dela	24
4.2.1 Oseba A	24
4.2.2 Oseba B	26
4.2.3 Oseba C	27
4.3 Predstavitev in utemeljitev rezultatov	28
4.3.1 Predstavitev rezultatov ankete	28
4.3.2 Predstavitev rezultatov eksperimenta	29
4.4 Ugotovitve	31
5 ZAKLJUČEK	33
6 VIRI IN LITERATURA	34
7 PRILOGE	36

1 POVZETEK

Učenci so zelo raznolika populacija in »nič ni bolj neenakega kot enaka obravnava neenakih« (Paul F. Brandven). V šoli in tudi doma zaradi težav pri učenju nekateri doživljajo stiske.

Raziskovalna naloga se ukvarja z delom in zmožnostjo učencev s posebnimi potrebami – tako prepoznanimi za nadarjene kot tiste, ki imajo splošne ali specifične učne težave. Osrednji raziskovalni problem naloge je, s katerimi težavami se srečujejo ti učenci in kako jih rešujejo, na katerih področjih pa so uspešni.

V teoretičnem delu so opisane posamezne učne težave in vzroki. V empiričnem delu je z metodo anketiranja raziskano, katere učne težave imajo učenci in kako jih rešujejo, z metodo eksperimentiranja pa, kako učenci z učnimi težavami in brez njih pristopijo k učenju in se naučijo daljše besedilo na pamet.

Ideja in snov za raziskovalno nalogo je nastala iz lastnih izkušenj avtorjev, namreč med njimi so učenci s specifičnimi učnimi težavami kot tudi učenci prepoznani za nadarjene.

Ugotovili smo, da učenci z učnimi težavami potrebujejo dodatno pomoč, drugačne metode učenja in razvijanje ter motiviranje na področjih, kjer kažejo več uspeha. Dokazali smo tudi, da so ti učenci zmožni skoraj vsega, če imajo pri tem ustrezno pomoč.

SUMMARY

Pupils are a very diverse population and »nothing is more unequal than the equal treatment of unequal« (Paul F. Brandven). In school and at home as well, some of them experience distress because of their learning difficulties.

The thesis deals with the work and ability of learners with special needs – those recognized for talented and those with general or specific learning difficulties. The main research problem of the task are the difficulties that pupils face and how to solve them, and also in which areas they are successful.

The theoretical part describes individual learning problems and causes. In the empirical part, the survey method examines the learning difficulties of students and how they are being addressed. The experimenting method explores how learners with learning difficulties and without them approach to learning and learn a longer text by heart.

The idea and topic for the thesis came from the authors' own experience, among them are pupils with specific learning difficulties as well as pupils recognized as gifted.

We have found out that students with learning difficulties need additional help, different learning methods, and development and motivation in areas where they show more success. We have also proved that these pupils are capable of almost anything if they have an adequate assistance.

2 UVOD

(https://www.google.com/search?biw=1920&bih=937&tbm=isch&sa=1&ei=IK5rXNu1BsfTwaL6zZTQBA&q=Fair+selection&oq=Fair+selection&gs_l=img...3...0i19i4j0i5i30i19j0i8i30i19.43936.60876..61526...1.0..0.159.1299.15j1.....3....1..gws-wiz-img.....0...35i39j0i30.r8CXxTt4uWU#imgsrc=X233T77gHWYKpM)

»Vsak od nas je genij. Če obsojaš ribo, da je nesposobna, ker ne more splezati na drevo, bo do konca življenja živela s prepričanjem, da je neumna!« (Albert Einstein)

Za vsakega učenca v šoli in še posebej za učenca z učnimi težavami je pomembna vsakodnevna konkretna izkušnja upoštevanja in vključevanja drugačnosti, izkušnje soudeležnosti in soustvarjanja, strpnosti in solidarnosti.

Upoštevanje individualnih razlik pripelje do opuščanja enotnih načrtov in metod za vse. Na razvoj učenca vplivajo številni dejavniki, zato je potrebno vso skrb posvetiti načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela.

V slovenskem šolskem sistemu se uporablja termin UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI. To so učenci, ki imajo posebne potrebe, bodisi potrebujejo dodatno učno pomoč bodisi izkazujejo nadpovprečne dosežke.

Pojem učne težave opredeljuje predvsem tiste težave otrok v šoli, ki so povezane z večjo ali manjšo šolsko neuspešnostjo. Dolgoročni učinki šolskega neuspeha pa so pomembni tako za posameznika kot za družbo, zato terjajo posebno pozornost šolske in širše javnosti.

Pri učnih težavah gre pri učencu za težave na enem ali več področjih učenja. To so učne težave pri učencih, ki imajo vsaj povprečne ali višje razumske sposobnosti. Posledično se pojavlja strah pred šolo, prepričan je, da ga drugi ne marajo, nizka samopodoba. Ti učenci glede na naravo in stopnjo

težav potrebujejo ustrezne metode in oblike dela in vključitev, v dopolnilni pouk - individualno ali skupinsko pomoč ter dodatno strokovno pomoč.

Učenci s težjo obliko specifičnih motenj učenja so po Zakonu o usmerjanju upravičeni do usmerjanja v program prilagojenega izvajanja z dodatno strokovno pomočjo. Mnogi učenci lahko težave kompenzirajo (nadomestijo) z uporabo dobrih tehnik poučevanja in iskanjem močnih področij učenja.

Nadarjeni učenec pa izkazuje visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu. Šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje, tako da jim prilagodi vzgojno-izobraževalne vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk in druge oblike delovnega področja. Ti učenci so po prepoznanju evidentirani in nato testirani s testi za odkrivanje nadarjenosti.

2.1 Raziskovalni problem

V raziskovalni nalogi smo se osredotočili na učence z učnimi težavami, tako z odločbo o usmeritvi kot brez nje. Skušali smo raziskati, katere učne težave imajo, kako in koliko se učijo, in ali jim učenje na pamet dela težave. Zanimalo nas je, kdo jim pomaga pri delu za šolo in katere metode dela se jim zdijo najbolj učinkovite ter ali so področja, v katerih so nadpovprečni.

Zanimalo nas je tudi, kako se učenja na pamet loti učenec s specifičnimi učnimi težavami in s katerimi težavami se srečuje, ter učenec, ki učnih težav nima oziroma je prepoznan za nadarjenega.

2.2 Hipoteze

Zastavili smo več hipotez:

- H1 Učenci s specifičnimi učnimi težavami imajo težavo z učenjem na pamet.
- H2 Najpogostejša specifična učna težava učencev je branje.
- H3 Učenci s specifičnimi učnimi težavami so močni vsaj na enem področju.
- H4 Učenci s specifičnimi učnimi težavami imajo slabo samopodobo.

H5 Učenci s specifičnimi učnimi težavami imajo običajno težave na enem področju učenja.

2.3 Predstavitev raziskovalnih metod

Pri raziskovanju smo uporabili metodo anketiranja in eksperimentiranja.

V raziskovalno nalogo je bilo vključenih 186 anketirancev, osnovnošolcev, iz 18 osnovnih šol Savinjske regije. Anketirali smo samo učence, ki imajo učne težave – z odločbo o usmeritvi ali brez nje.

Metodo eksperimenta smo uporabili za učenje pesmice na pamet, in sicer Prešernovega, Povodnega moža. Ta pesem je za učence, še posebno za učence z učnimi težavami, zaradi jezika in dolžine velik izziv. Pesmico smo se učili avtorji te raziskovalne naloge – dva učenca s specifičnimi učnimi težavami in en učenec identificiran za nadarjenega.

Teorijo smo črpali iz literature o splošnih in specifičnih učnih težavah in iz lastnih dnevniških zapiskov.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 Učenci z učnimi težavami

Splošne učne težave (UT) in specifične učne težave (SUT) se razprostirajo od lažjih do težjih, enostavnih do zapletenih, po trajanju od težav, ki so vezana na krajša oziroma daljša obdobja šolanja, do težav, ki lahko trajajo vse življenje. Pojavijo se zaradi znanih in neznanih motenj ali razlik v delovanju centralnega živčnega sistema (možganov). Zaradi tega se spremeni način sprejemanja informacij in nato obveščanje drugih centrov v možganih. Posledično se zato različno učimo. Primanjkljaji vplivajo na avtomatizacijo (samodejnost) šolskih veščin, kot so branje, pisanje in računanje. Intelktualne (razumske) sposobnosti so lahko povprečne ali nadpovprečne.

Učenci z učnimi težavami (spoznavnimi, socialnimi, emocionalnimi in drugimi značilnostmi) dosegajo nižje izobraževalne dosežki pri vseh predmetih. Pri usvajanju znanj in spretnosti pri enem ali več predmetih imajo večje težave od vrstnikov. Zaradi izrazitih težav so pri enem ali več predmetih manj uspešni ali celo neuspešni.

Učenci z nižjimi izobraževalnimi dosežki so tisti, ki:

- počasneje usvajajo izobraževalne vsebine;
- imajo motnje pozornosti in hiperaktivnosti;
- imajo učne težave pogojene z večjezičnostjo in multikulturnostjo;
- zaradi kulturne in ekonomske prikrajšanosti niso deležni potrebnih spodbud in priložnosti;
- so deležni pomanjkljivega ali neustreznega poučevanja;
- katerih UT so posledica neustreznih vzgojno-izobraževalnih interakcij s čustveno pogojenimi težavami pri učenju;
- posledica pomanjkljive motivacije in samoregulacije;
- globalno ovirani učenci, učenci s senzornimi okvarami, dolgotrajno bolni in drugi, katerim okolje in proces poučevanja nista prilagojena.

Učne težave so največkrat posledica različnih dejavnikov, ki se prepletajo. Posebne vzgojno-izobraževalne potrebe učencev z učnimi težavami so pogosto posledica tudi manj ustreznega in/ali neustreznega načina poučevanja in učenja. Nekaterim učencem že samo učenje branja, pisanja in računanja predstavlja veliko oviro pri napredovanju.

3.1.1 Vrste učnih težav

1. Vzroki težav so primarno v učenčevem okolju.

V to skupino spadajo težave pri učenju, ki so posledica kulturne in ekonomske prikrajšanosti, pomanjkljivega ali neustreznega načina poučevanja in učenja, težav, povezanih z večjezičnostjo in večkulturnostjo ali s trajnejšimi stresnimi dražljaji v otrokovem okolju.

2. Vzroki so v kombinaciji dejavnikov med posameznikom in okoljem.

V posameznem otroku ali mladostniku so določeni notranji dejavniki, ki pomenijo večjo ranljivost, večjo nagnjenost k razvoju določenih splošnih učnih težav ali specifičnih učnih težav. Vendar pa se bodo učne težave in neuspešnost odkrito pojavljale le, če okolje (metode, gradiva, klima ipd.) ni načrtovano in usposobljeno za ustrezno reševanje teh ranljivosti, posebnosti ali nagnjenosti.

3. Vzroki težav so primarno v posamezniku (nevrolška motnja, razvojne ali motivacijske posebnosti, zmerne do težje specifične motnje učenja itd.).

Ta tip težav je običajno najbolj resen, kroničen in pogosto vključuje več področij. Učenci s tem tipom bodo verjetno imeli težave in potrebovali bodo večje prilagoditve tudi v okoljih, ki so z običajnega vidika ustrezna. Največjo skupino tretjega tipa predstavljajo učenci z zmerno in predvsem hujšo obliko specifičnih učnih težav.

Z vidika celovite skrbi na področju učnih težav je pomembno, da je šola pozorna tudi na učence z blažjimi vidnimi, slušnimi, govornimi in\ali motoričnimi okvarami.

Ti učenci se ne usmerjajo v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, ker zaradi svojega blagega primanjkljaja ne potrebujejo individualiziranega programa.

Pomembno je, da so vsi strokovni delavci, ki poučujejo v oddelku, pozorni na blage primanjkljaje učencev in da jim zagotovijo ustrezne manjše prilagoditve v učnem okolju, če jih potrebujejo.

Učencem z učnimi težavami je lahko organizirana učinkovita pomoč in podpora, če strokovni delavci poznajo njihova močna področja, posebne potrebe in primanjkljaje.

3.1.2 Dobra poučevalna praksa

Največji delež učencev z učnimi težavami potrebuje le splošne prilagoditve in učiteljevo dobro poučevalno prakso (individualizacijo, diferenciacijo, personalizacijo) v okviru pouka, dopolnilnega pouka in podaljšanega bivanja - specifične prilagoditve, ki so v skladu s specifičnostmi učenja posameznika (več prostora, učenje specifičnih strategij, več ponavljanj, več učnih in tehničnih pripomočkov, prilagoditve pisnih gradiv in preverjanj znanja itd.). Učitelj prepoznava močna področja učenca, prilagaja organizacijo dela, učno okolje, čas, učne pripomočke, metode in pristope, prilagaja preverjanje in ocenjevanje znanja, domače delo.

Učitelj mora glede na učenčeve primanjkljaje:

- imeti jasno strukturo učnega procesa,
- pozitivno in podporno naravnost,
- spodbujati in omogočati aktivno učenje,
- spremljati in vrednotiti učenčev napredek,
- omogočati sprotne povratne informacije učencu in od učenca,
- učiti osnovne pojme na način, da jih učenci razumejo in preverjati njihovo dejansko (ne)razumevanje,
- podajati jasna in razumljiva navodila,
- deliti zapletene učne probleme na manjše enote, učiti po korakih, predvidevati korake,
- uporabljati oporo za učenje,
- poučevati učne strategije,
- navajati primere/modele reševanja,
- spodbujati in omogočati več čutnega učenja,
- omogočiti dovolj časa za urjenje spretnosti in utrjevati znanje na različne načine,
- omogočati učencem, da svoje znanje izkazujejo na različne načine,
- učiti učence za samostojno iskanje pomoči,
- vključevati sodelovalno učenje pri pouku in učenje učencev za sodelovalno učenje.

3.2 Specifične učne težave

Specifične učne težave definirajo kot splošen izraz, ki označuje heterogeno skupino primanjkljajev, ki se kažejo z zaostankom v zgodnjem razvoju in/ali težavah na katerem koli od naslednjih področij: pozornosti, pomnjenja, mišljenja, koordinacije, komunikacije (jezika, govora), branja, pisanja, pravopisa, računanja, socialne kompetentnosti, čustvenega dozorevanja.

Specifične učne težave vplivajo na posameznikovo sposobnost predelovanja, interpretiranja zaznanih informacij in/ali povezovanja informacij. To je ključno za razvoj osnovnih šolskih spretnosti - branja, pisanja, računanja.

So notranje narave (nevrofiziološko pogojene), vendar primarno niso posledica vidnih, slušnih ali motoričnih okvar, motenj v duševnem razvoju, čustvenih motenj in tudi ne neustreznih okoliških dejavnikov, čeprav se lahko pojavljajo skupaj z njimi.

Specifične učne težave delimo v dve glavni skupini, ki vključujeta:

1. Specifične primanjkljaje na ravni slušno vizualnih procesov, ki povzročajo motnje branja (disleksija), pravopisne težave (disortografija) in druge učne težave, povezane s področjem jezika.
2. Specifične primanjkljaje na ravni vizualno-motoričnih procesov, ki povzročajo težave pri pisanju (disgrafija), matematiki (diskalkulija), načrtovanju in izvajanju praktičnih dejavnosti (dispraksija) pa tudi na področju socialnih veščin.

3.2.1 Podskupine specifičnih učnih težav

Podskupine specifičnih učnih težav so:

- lažje in zmerne specifične učne ter jezikovne težave;
 - specifične bralno-napisovalne težave (disleksija);
 - specifične učne težave pri matematiki (diskalkulija);
 - motnje v vidno-motorični koordinaciji (dispraksija);
 - specifični primanjkljaji na področju jezika;
- učne težave zaradi motnje pozornosti in hiperaktivnosti;
- učne težave zaradi splošno upočasnjene razvoja;
- učne težave zaradi slabše razvitih organizacijskih spretnosti;
- učne težave zaradi pomanjkljive učne motivacije;

- čustveno pogojene težave pri učenju;
- učne težave zaradi drugojezičnosti ter socialno-kulturne drugačnosti;
- učne težave zaradi socialno-ekonomske oviranosti.

3.2.1.1 Učenci z govorno-jezikovno motnjo

Učenci z govorno-jezikovno motnjo se težko ustno in tudi pisno izražajo, težko oblikujejo poved (besede niso v pravilnem vrstnem redu). Prisotno je lahko pomanjkljivo razumevanje ustnih in pisnih navodil. Imajo skromen besedni zaklad. Lahko se moti pri uporabi predlogov, pravih sklonov. S težavo odgovarjajo na vprašanja. Lažje se nauči snov na pamet, kot da bi oblikoval smiselne povedi, kar ga zelo utruja. Nekateri učenci se težko učijo rim in pesmic. Pojavi se lahko strah, ko je govorno izpostavljen.

3.2.1.2 Motnje branja in pisanja

Motnje branja in pisanja so specifične učne težave, ki so opredeljene kot specifični zaostanek v razvoju branja in pisanja. Otrok je normalno razvit, a so v ospredju težave pri branju in pisanju, posledica česar je lahko tudi zaostanek v razvoju govora in jezika. Motnje branja in pisanja imajo večkrat vpliv na učenje matematike, otrok narobe piše številke, pa morda zna pravilno izračunati. Te motnje vplivajo tudi na ostale predmete, pri katerih je potrebno brati in pisati.

Pri **pisanju** se pojavi nepravilna smer od spodaj navzgor in od desne proti levi. Učenec pomanjkljivo razlikuje podobne črke, zamenjuje črke in zloge v besedah, težko deli in sestavi besede na zloge in črke. Težave ima v pomnjenju, še posebej zaporedij. Pojavi se lahko zrcalno pisanje črk, preslikava besed od desne proti levi. Če učenec še ni razvil dominantne roke, uporablja obe roki.

Pri **branju** se pojavijo razlike v načinu, kako poteka proces obdelave vidnih informacij. Učenec počasi bere, ker počasi prepozna črke v besedah, črkuje, ne zmore vezati v zloge in vezano brati besede. Zamenjuje črke, jih obrača, izpušča ali dodaja. Med glasnim branjem zamenjuje zloge v besedah, zamenjuje besede. Prebrano pomanjkljivo razume ali sploh ne razume. Lahko je bralno razumevanje boljše kot branje besed. Pri branju se izgubi. Težko ustvarja rime, jih pomanjkljivo pomni, tudi zaporedje rim.

3.2.1.3 Specifične učne težave pri matematiki (diskalkulija)

Diskalkulija je učni primanjkljaj pri matematiki, ko so matematični dosežki učenca nižji, kot bi jih pričakovali glede na njegovo starost. Vzroki so lahko različni, lahko je učenca tudi strah, ima razvojni zaostanek, lahko učni načrt, metode in oblike dela, učbeniki niso usklajeni z njegovimi razvojnimi možnostmi, vzrok je lahko tudi slaba pozornost.

Po težavnosti ločimo:

- težave zaradi drugih motenj (branje, pisanje, razumevanje),
- specifične motnje pri računanju ali diskalkulija.

Diskalkulija je lahko edina motnja, ki se izraža kot slabše poznavanje osnovnega matematičnega znanja. Učenec slabše šteje predvsem nazaj, v zaporedju. Ima težave v orientaciji, spremembi rutine. Ne zmore preiti na simbolni nivo količin, ne obvlada pojma računskih operacij.

Ima težave v merjenju časa, dolžin, denarja. Pomanjkljivo obvlada matematični jezik oz. besednjak. Ne zmore avtomatizirati znanja poštevanka.

3.2.1.4 Težave na področju pomnjenja

Učenec ima slab kratkotrajni spomin in si težko zapomni sezname besed. Lahko ima slab dolgoročni spomin, ki je posledica slabe pozornosti med učenjem ali slabih tehnik učenja. Zaradi slabega delovnega spomina se težko nauči učno snov in še težje pesmico na pamet.

3.2.1.5 Dispraksija ali razvojna motnja koordinacije

Je razvojno pogojena nerodnost, ki kot motnja nastopi že v zgodnjem obdobju otroka. Je gibalni problem in je navzven opazna kot slaba koordinacija. Otroci imajo težave zasnovati lastno gibanje, ga opisati, načrtovati in oblikovati, da je njihovo delovanje usmerjeno in smotrno. Dispraktični učenci so počasni in neučinkoviti v gibanju v šoli, doma, v zunanjem okolju. Najbolj se učijo s posnemanjem. Postopoma prikličejo in ponotranjijo načrt gibanja.

3.2.1.6 Težave na področju pozornosti

Zaradi težav s pozornostjo prihaja do pomembnih razlik med učenčevo inteligentnostjo in učno uspešnostjo. Težave s pozornostjo so prepoznane kot izražen gibalni nemir, zmanjšana sposobnost osredotočenja na podrobnosti in vztrajanja ter impulzivno (nekontrolirano) vedenje.

Učenec se vede, kot da ne sliši, težko sledi navodilom, ne zmore dokončati nalog, opravil ali zadolžitev (ni povezano z razumevanjem), težave ima pri načrtovanju, organizaciji. Izogiba se in s težavo dela, kar zahteva od njega napor. Izgublja stvari potrebne za delo v šoli in doma, pozabljiv je lahko tudi za vsakodnevne aktivnosti. Pogosto ga zmotijo zunanji dražljaji.

3.2.1.7 Motnje v duševnem razvoju

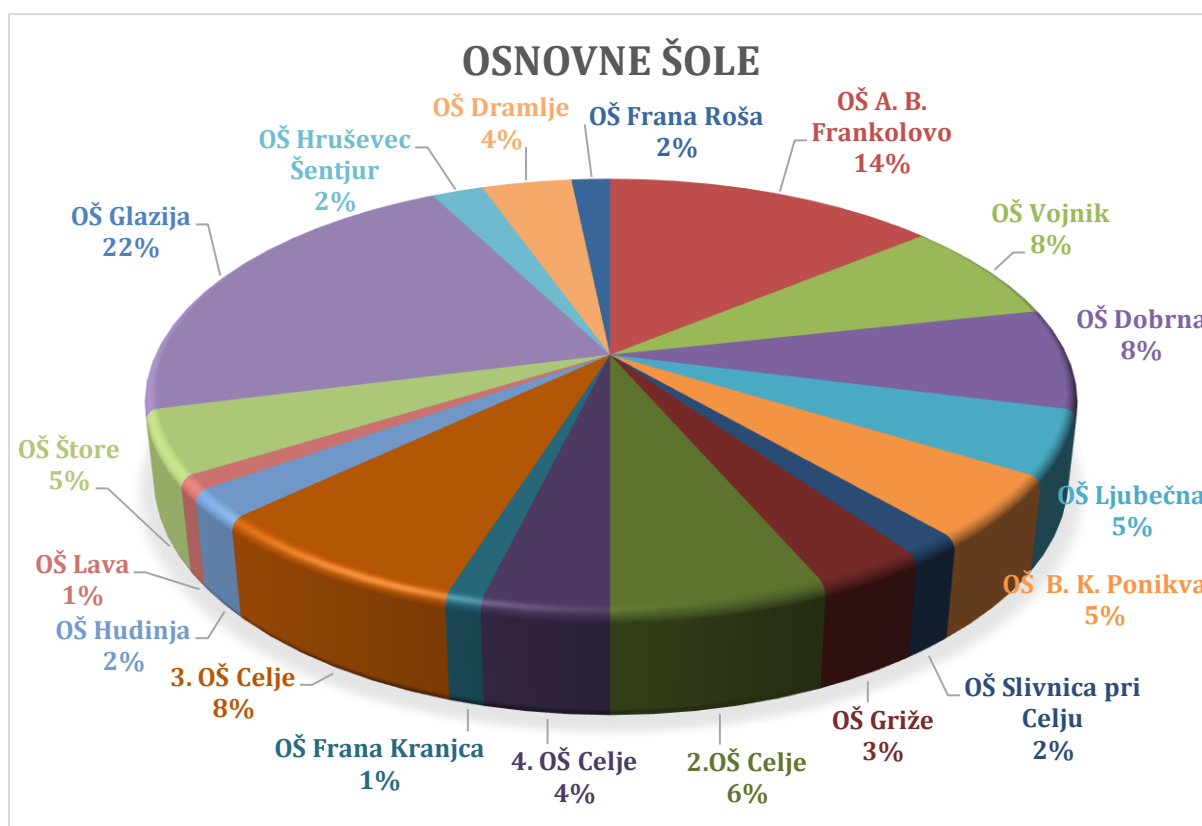
Nekateri učenci so nadarjeni pod normalo, manjši del pa so duševno delno razviti ali pa tudi nerazviti. Ti se šolajo v šolah s prilagojenim programom, kjer se lahko marsikaj naučijo in izučijo za poklic. Otroci s težko motnjo v duševnem razvoju se ne zmorejo šolati, usposobijo se za osnovne veščine, za enostavno delo. Najtežje duševno moteni pa ne napredujejo in se ne razvijajo.

4 EMPIRIČNI DEL

4.1 Analiza anketnega vprašalnika

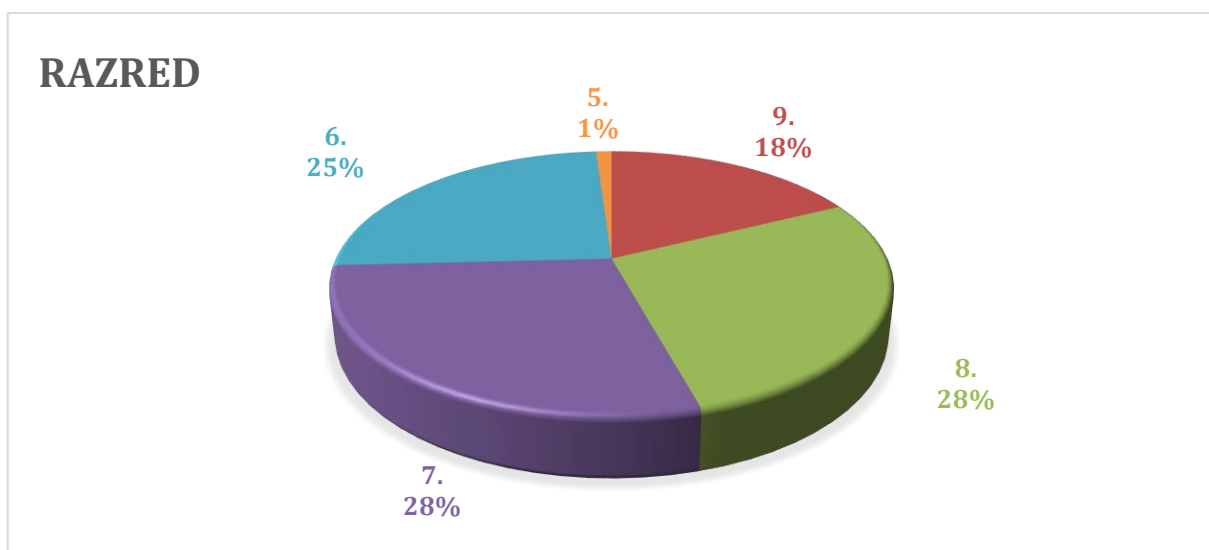
V anketo je bilo vključenih 186 učencev 18 osnovnih šol Savinjske regije. Zanimalo nas je, ali imajo odločbo o usmeritvi, katere učne težave imajo in kako se spopadajo z njimi, ali jim učenje na pamet povzroča težave, kdo jim pomaga pri delu in kako vrednotijo svoje znanje. Zanimalo nas je tudi, v katerih področjih so dobri, celo nadpovprečni.

1. Osnovne šole in število učencev.

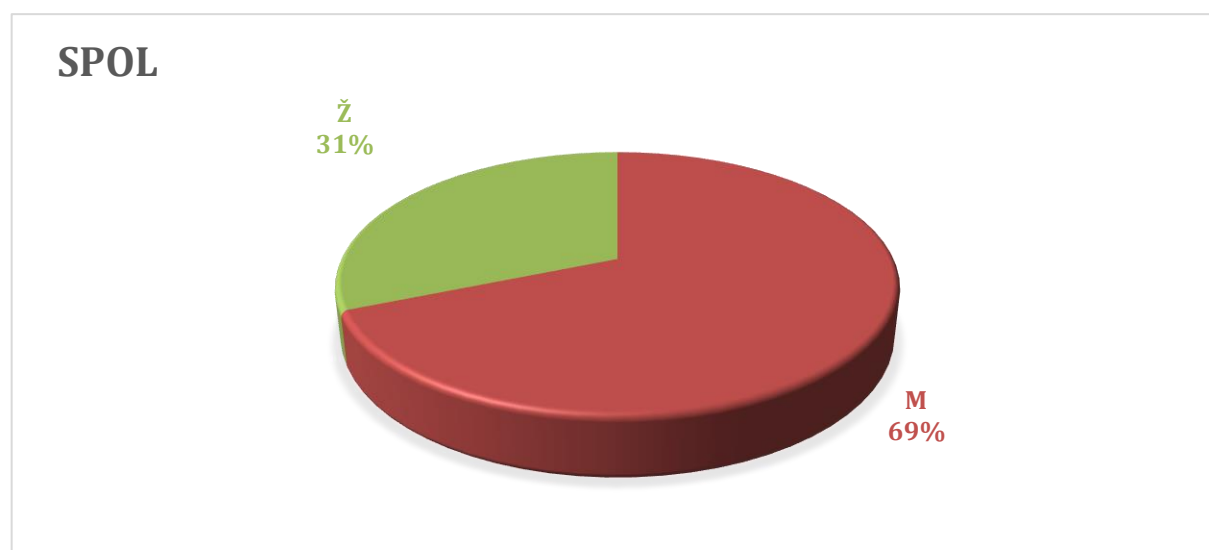
V anketo je bilo vključenih 186 učencev, in sicer 26 (14 %) učencev z naše OŠ Antona Bezenška Frankolovo, 40 (22 %) iz OŠ Glazija, 14 (8 %) iz OŠ Vojnik, 14 (8 %) iz OŠ Dobrna, 9 (5 %) iz OŠ Ljubečna, 9 (5 %) iz OŠ Blaža Konca Ponikva, 3 (2 %) iz OŠ Slivnica pri Celju, 6 (3 %) iz OŠ Griže, 12 (6 %) iz 2. OŠ Celje, 7 (4 %) iz 4. OŠ Celje, 2 (1 %) iz OŠ Frana Kranjca, 15 (8 %) iz 3. OŠ Celje, 4 (2 %) iz OŠ Hudinja, 2 (1 %) iz OŠ Lava, 9 (5 %) iz OŠ Štore, 4 (2 %) iz OŠ Hruševac Šentjur, 7 (4 %) iz OŠ Dramlje in 3 (2 %) iz OŠ Frana Roša.

2. Razred.

V anketo so bili vključeni: 2 (1 %) petošolca, 46 (25 %) šestošolcev, 53 (28 %) sedmošolcev, 52 (28 %) osmošolcev in 33 (18 %) devetošolcev.

3. Spol.

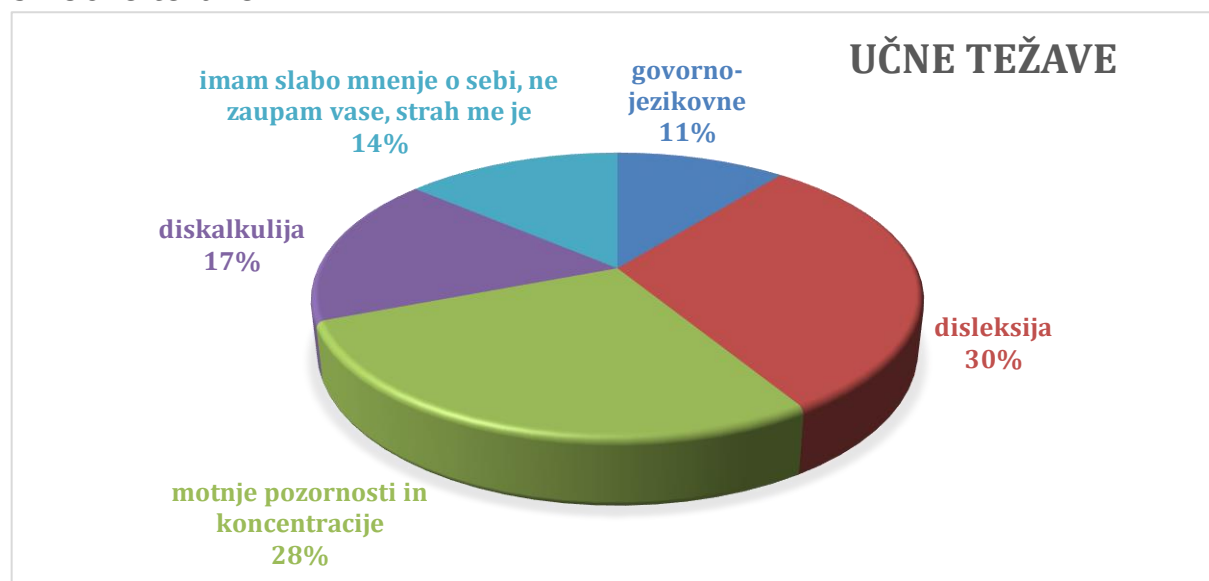
Oseminpetdeset (31 %) anketirancev je bilo ženskega spola, 128 (69 %) pa moškega spola.

4. Odločba o usmeritvi

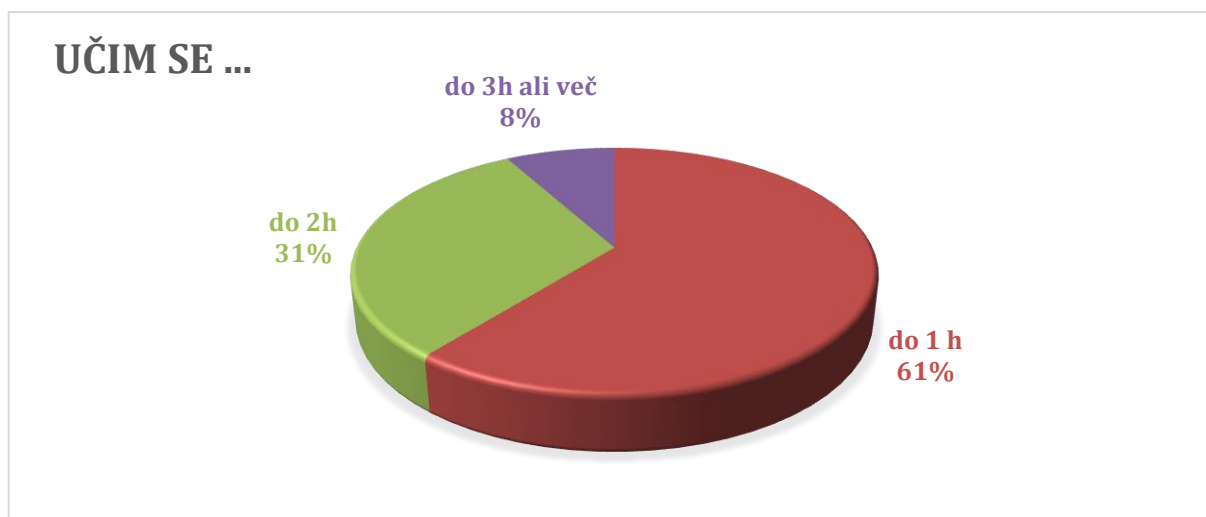
26 (14 %) anketiranih učencev nima odločbe o usmeritvi, 160 (86 %) pa odločbo ima.

5. Učne težave.

29 (11 %) učencev ima govorno-jezikovne težave, 82 (30 %) bralno-napisovalne težave (disleksijo), 75 (28 %) motnje pozornosti in koncentracije, 46 (17 %) težave pri računanju (diskalkulijo) in 37 (14 %) jih ima slabo mnenje o sebi, ne zaupajo vase, strah jih je...

6. Učenje.

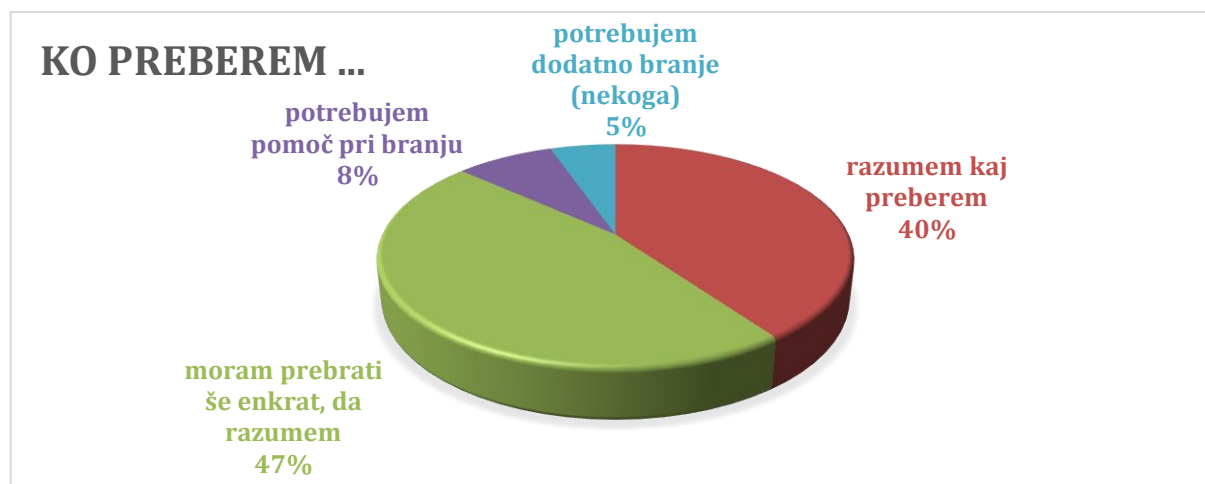
Do 1 ure se uči 113 (61 %) učencev, 2 uri 58 (31 %) in 3 ure ali več samo 15 (8 %) učencev, ki smo jih anketirali.

7. Težave pri branju z razumevanjem.

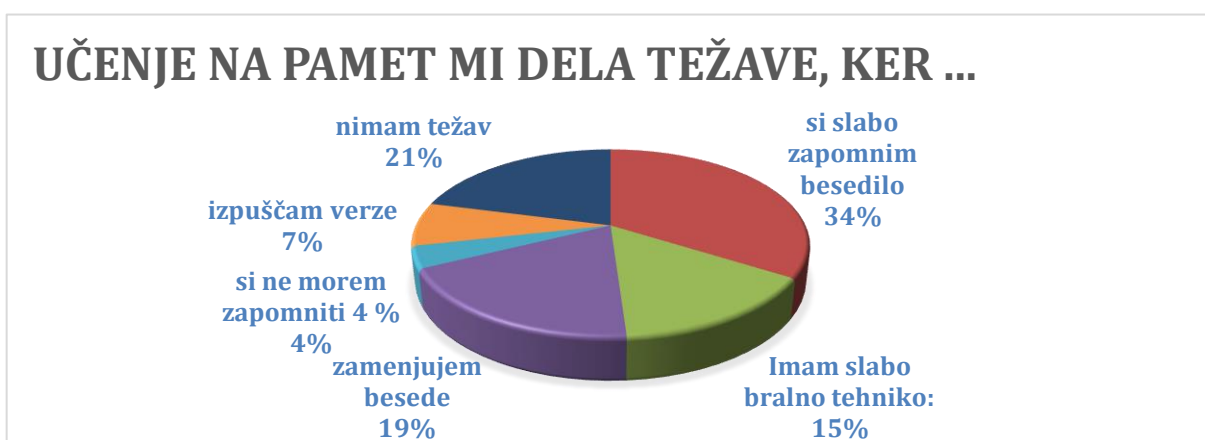
101 (54 %) anketirancev ima pri branju težave z razumevanjem, pri 85 (46 %) pa se te težave ne pojavljajo.

8. Ko preberem ...

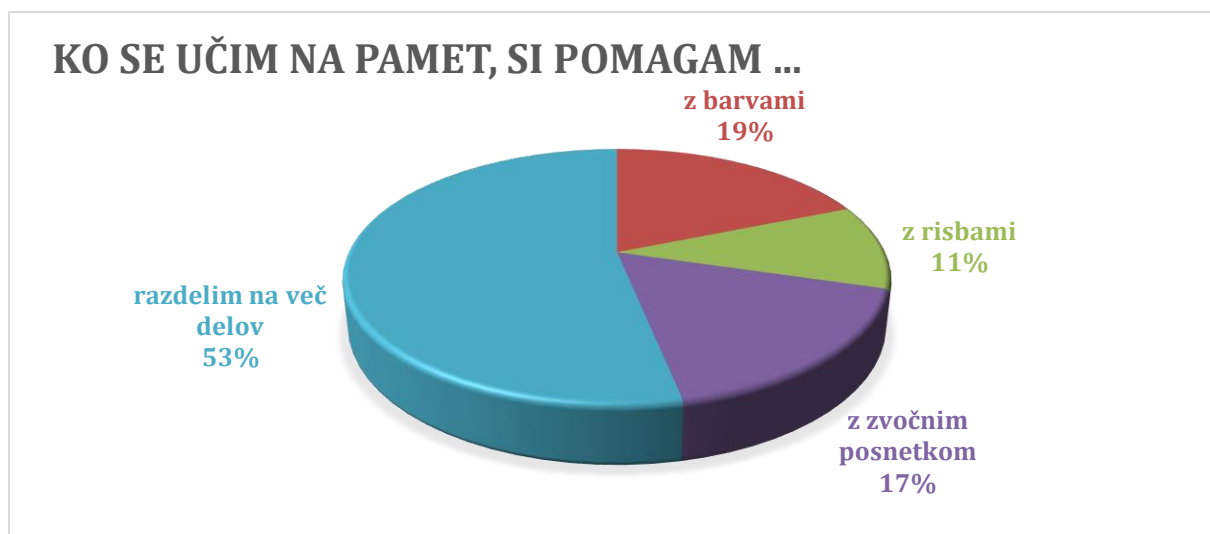
Petinsedemdeset (40 %) učencev razume, kaj prebere, 86 (47 %) jih mora prebrati še enkrat, da razume, 15 (8 %) jih potrebuje pomoč pri branju, 10 (5 %) pa jih potrebuje dodatno branje (nekoga, ki jim prebere).

9. Učenje na pamet mi dela težave, ker ...

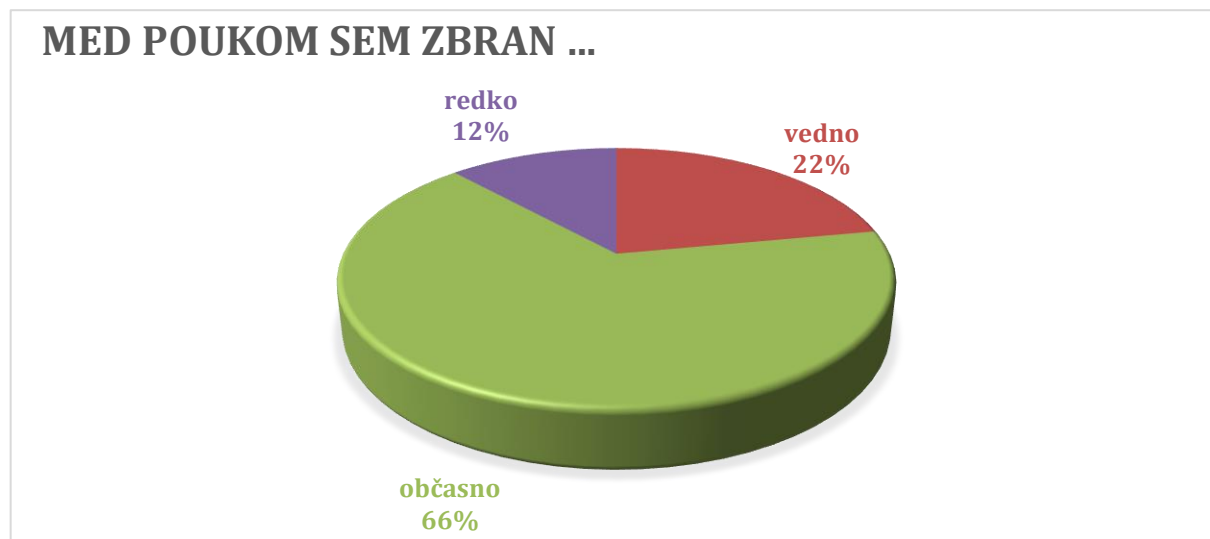
63 (34 %) učencev je označilo, da jim učenje na pamet dela težave, ker si slabo zapomnijo besedilo, 28 (15 %) jih ima slabo bralno tehniko, 35 (19 %) jih zamenjuje besede, 7 (4 %) si jih ne morejo zapomniti, 14 (7 %) jih izpušča verze in 39 (21 %) jih nima težav z učenjem na pamet.

10. Ko se učim na pamet, si pomagam ...

Ko se učijo na pamet, si 35 (19 %) učencev pomaga z barvami, 20 (11 %) z risbami, 32 (17 %) z zvočnim posnetkom, 99 (53 %) učencev pa si besedilo razdeli na več delov.

11. Med poukom sem zbran ...

Enainštirideset (22 %) anketirancev je med poukom vedno zbranih, 123 (66 %) občasno, 22 (12 %) pa jih je redko zbranih.

12. Za uspešno delo v šoli mi je/so v pomoč ...

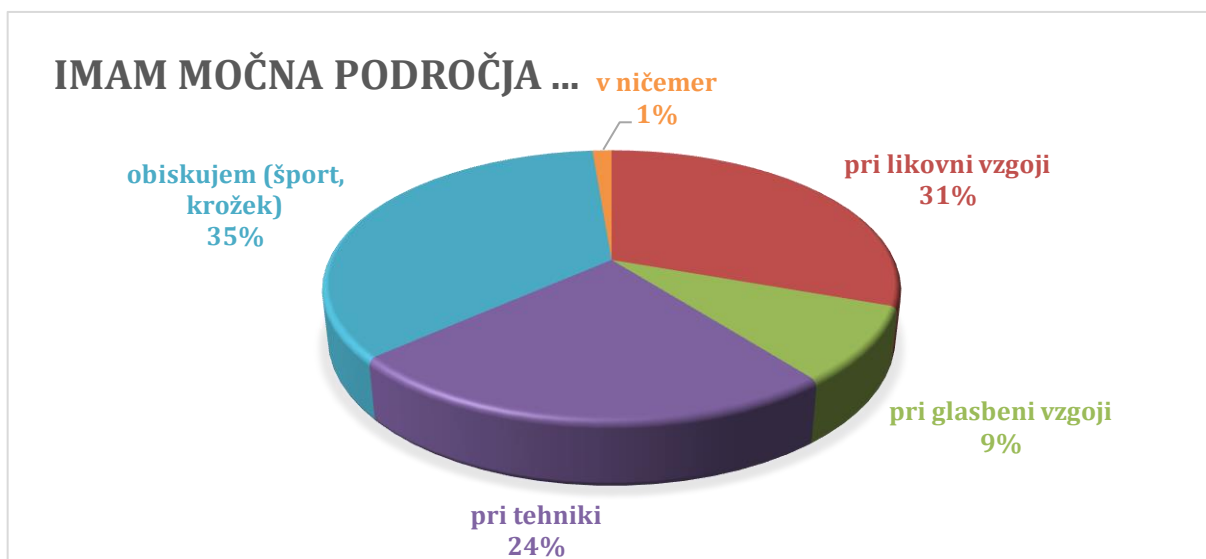
Za uspešno delo v šoli so 51 (27 %) anketirancem v pomoč in v motivacijo starši, 42 (23 %) je lastno aktivnih, 52 (28 %) učencem je v pomoč DSP, učna pomoč in 41 (22 %) je v pomoč motivacija učiteljev.

13. Preberem ...

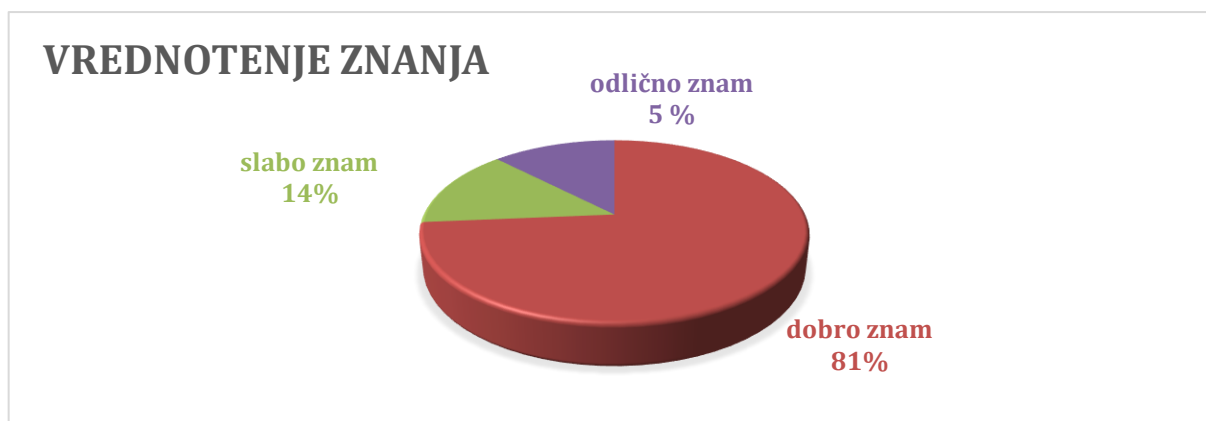
170 (44 %) anketiranih prebere knjige, ki so obvezne oziroma imajo prilagojen izbor, 41 (17 %) jih bere tudi za bralno značko, 47 (19 %) jih prebere več knjig letno, ker radi berejo, 49 (20 %) učencev pa ne prebere skoraj nobene knjige.

14. Imam močna področja in sem uspešen/-a ...

Pri likovni vzgoji jih je uspešnih 95 (31 %) učencev, pri glasbeni vzgoji pa 28 (9 %), in sicer posamezniki igrajo bariton, banjo, violino, kahon, klavir, pozavno, ukulele, bobne in citre, kitaro igrajo 4 učenci, harmoniko 7 in trobento 2 učenca. Pri tehnikih ima močna področja 75 (24 %) anketiranih, in sicer 43 učencev zanima les, kovine 8, plastika 2, papir 4, glina 1, modelarstvo 1, risanje 1, šivanje 1, zgradba motorjev 1, lepenka 2 in pri vsem je uspešnih 5 učencev. 110 (35 %) jih obiskuje krožke, in sicer 1 učenec rokomet, 1 kemijski krožek, košarko 3, športni krožek 16, tenis 2, naravoslovni krožek 2, jahanje 3, karate 4, plavanje 1, ples 9, gimnastiko 2, nogomet 16, atletiko 2, drsanje 1, astronomijo 1, tehniko 8, dramski krožek 2, skavte 1, tuji jezik 2, pomoč/prostovoljstvo 1, fitnes 1, foto krožek 1, pevski zbor 12, plezanje 1, likovni krožek 4, kolesarjenje 1, kuhanje 1, boj 1, odbojko 8, računalništvo 1, judo 1, tabornike 1, gasilce 3 in Freestyle klub 1 učenec. Le 4 (1 %) so obkrožili, da niso uspešni v ničemer.

15. Kako vrednotiš svoje znanje?

Največ, 151 (81 %), učencev meni, da znajo dobro, 26 (14 %) jih je mnenja, da znajo slabo in 9 (5 %) jih je presodilo, da je njihovo znanje odlično.

4.2 Analiza eksperimentalnega dela

Zaradi varovanja osebnih podatkov smo pri eksperimentalnem delu uporabljali zgolj in samo žensko obliko, ki se nanaša na osebo.

V eksperiment smo bili vključeni učenci z učnimi težavami in nadarjeni učenci. Učenje Prešernove pesmi Povodni mož je bila snov eksperimenta. Vsi trije smo imeli na razpolaga 14 dni.

4.2.1 Oseba A

Oseba A je imela težave v govoru in izražanju že pred vstopom v šolo. Je jecljala. Zaradi govorne motnje so ji nudili dodatno strokovno pomoč že v vrtcu. Pri pregledu na Komisiji za usmerjanje je bila prepoznana kot otrok z lažjo motnjo v duševnem razvoju, zato bi jo starši morali vpisati v šolo s prilagojenim programom, a tega niso naredili.

V šoli je dobila pomoč specialne pedagoginje. V 4. r. je bila zopet predstavljena Komisiji za usmerjanje. Takratne ugotovitve - otrok z lažjo govorno motnjo in s primanjkljaji na posameznih področjih učenja. Dobi odločbo o usmeritvi, in sicer pomoč specialnega pedagoga, logopeda in učno pomoč. Vse bolj prihajajo do izraza ročne spretnosti (risanje, žganje v les, klesanje, kvačkanje, obdelovanje lesa) in takrat je opazna umiritev, napredek, izboljša se tudi govor.

Izkazuje skromne besedne sposobnosti, pomanjkljivo oblikuje stavčne strukture. Pri govorjenju se ji bolj ali manj zatika, a to ni več moteče. Največji stresni dejavnik predstavlja časovna omejitev in ocenjevanje, še posebej pri govornih nastopih in recitiranju pesmi. Najtežje je učenje angleščine, ustno, bralno in pisno.

V obdobju odraščanja postane manj dostopna za spremembe in tudi za uporabo terapevtskih tehnik za zmanjšanje težav. Ne želi, da bi bila izpostavljena. Težko sprejema popravljanje napak. Pri pisanju ima napake zaradi nerazločne izreke (r-l-j), besede pomaliči, sploh če jih ne pozna. Ker je počasna pri pisanju, ne zmore vsega zapisati. Bere tudi za bralno značko. Na dodatno strokovno pomoč rada pride, ker ni pod pritiskom. Ustvarja, se sprosti, izvaja različne vaje. Uči se, kako se najlažje in bolje uči. V višjih razredih ima več učne pomoči, sedaj dve uri.

V šoli ima najraje tehniko, likovno umetnost, modelarski krožek. Po končani osnovni šoli želi postati mehatronik. Velika ljubezen so konji, ki so doma vsakodnevna skrb in delo.

Pri pouku ima več prilagoditev. Ima podaljšan čas pisanja izven razreda, sedežni red spredaj, neupoštevanje slovničnih napak zaradi govorne motnje (prednost ima vsebina), poudarek na ustnem ocenjevanju znanja, ki je napovedano, učenec ne sme biti pod časovnim pritiskom, možnost pridobivanja delnih ocen, prilagojeno bralno gradivo, prilagojeno domačo nalogo.

Za učenje pesmi Povodni mož je imela na razpolago 14 dni. Upoštevana je bila prilagoditev, da se nauči polovico pesmi, to je 7 kitic. Najprej si je pomagala z zvočnim posnetkom. Razumela je vsebino pesmi. Naredila si je načrt, kako se lotiti pesmi – po eno kitico na dan in na koncu več za ponavljanje. Vodila je dnevnik učenja, pisala je v tabelo. Vmes se dva dni ni učila.

Pri dodatni strokovni pomoči je dobila povečano besedilo, narisala si je risbice za določene besede v verzih. Za 1 kitico je potrebovala 25 minut. Naslednji dan je nadaljevala z 2. kitico, a je morala prej ponoviti 1, in tako naprej vse dni. Med učenjem je potrebovala odmore. Lažje ji je bilo, ko si je ponavljala v mislih in ne na glas. Na koncu je ponavljala vse kitice in rezultat – 7 kitic, 14 dni.

Na koncu je ponavljala vse kitice. Na dan ocenjevanja je bil stres prevelik, govorna napaka preočitna, znanje preslabo. Čas učenja se je podaljšal še za en teden. Dodatnih 7 dni je znanje utrdilo.

Ugotovitve:

- za učenje je potrebovala več časa, več ponavljanja (21 dni za 7 kitic),
- pri učenju ji je bila v pomoč vidna opora s slikami za lažji priklic,
- med učenjem je potrebovala odmoro, podporo domačega okolja,
- učenje pesmi je doživljala stresno zaradi ocenjevanja.

4.2.2 Oseba B

V šolo je šla leto kasneje. V vrtcu je prebolela meningitis. Ima težave s pozornostjo in koncentracijo, vidno-motorično koordinacijo, pisanjem, organizacijskimi veščinami in učnimi navadami. Odločbo o usmeritvi in dodatno strokovno pomoč ima od 5. r. Usmerjena je kot dolgotrajno bolan otrok (ne jemlje psihostimulansa) in kot otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja.

Ima težave s pomnjenjem, počasi predeluje informacije, procesira. Težje se zbere, še posebno, ko se mora samostojno učiti doma. V 3. r. je težko pisala, lažje je bilo branje. Težje ji je šla poštevanka, ker si je ni zapomnila. Pisanje jo še sedaj utruja. Branje je izboljšala, ko je spoznala in prebrala 1. knjigo Harry Potter in potem še ostale. Bere tudi za bralno značko.

Dolgo časa je potrebovala, da se je orientirala v času v ožjem in širšem pogledu. Več časa potrebuje za delo z zaporedji pri številkah, z obrazci, formulami, letnicami. Slabo pomni posamezne čase pri angleščini. Pri govornem izražanju in nastopih je opazen upočasnjen priklic posameznih besed. Prisotna je tudi trema. Pri ocenjevanju je nervozna.

Ima disleksijo, zamenja črke a-o, m-n. Pozabi na uporabo velike začetnice. Pomanjkljivo opremi besede. Piše z malimi tiskanicami.

Za šolsko delo je premalo vztrajna, kljub pomoči domačega urnika. Pri domačih nalogah je površna, jih tudi pozabi. Ima slabe organizacijske veščine, tudi doma z redom v svoji sobi.

Rada se ročno zaposli. Je zelo uspešna pri sestavljanju lego kock. V šoli ima rada športno. Zelo je navezana na psa (je njen), za katerega mora tudi skrbeti. Obiskovala je judo, sedaj skavte. Je pretirano občutljiva oseba. Letos je začela igrati v šolski ekipi odbojko in to ocenjuje kot velik napredek. Šolanje bi nadaljevala, in sicer smer strojni tehnik.

Pri pouku ima prilagoditve: podaljšan čas pisanja izven razreda, sedežni red spredaj, pri matematiki kartonček s poštevanko, neupoštevanje slovničnih napak (poudarek je na vsebini), pomoč pri organizaciji učnega dela, poudarek na ustnem ocenjevanju znanja, prilagojeno bralno gradivo, prilagojeno domačo nalogo. Imela je več prilagoditev, a jih nekaj ni več potrebnih.

Za pesem Povodni mož je bil načrt najprej narejen za celo pesem v 14 dneh.

Ko se je začela učiti, je spremenila mnenje in se je odločila, da se bo naučila polovico pesmi. Dobila je povečano besedilo, vsak verz si je pobarvala z drugo barvo. Še posebej je označila 4. verz, ki ga je spuščala v vsaki kitici. Ker je imela težave s priklicem, ni bila obremenjena, saj je vedela, da bo imela za predstavitev pesmi dovolj časa.

Sama je naredila tabelo za pisanje dnevnika, za vrednotenje, koliko kitic že zna. Za podporo pri učenju se je vključila mama, ponavljali sta ob domačih opravilih.

Upoštevala je, da ko se nauči eno kitico, gre šele na drugo kitico. Pomembno je bilo, da je razumela vsebino pesmi.

Učenje je bilo težko, saj je vedno pozabila srednji verz. Največ časa na dan za pesmico je porabila do 30 min.

Ugotovitve:

- za učenje pesmi z več kiticami (z več verz) je zelo pomemben načrt,
- učenje je bilo uspešnejše, ker se je učila polovico pesmi,
- učenje je bilo uspešnejše, ker je bilo več časa za ponavljanje z odmori,
- za spodbudo, boljšo koncentracijo je sodelovalo domače in šolsko okolje.

4.2.3 Oseba C

Oseba C je bila v 4. razredu, na podlagi ocenjevalne lestvice učiteljev, prepoznana za nadarjeno, in sicer učno, vodstveno, tehnično, glasbeno, likovno, literarno in dramsko. Njena najljubša predmeta sta športna vzgoja in matematika, zgodovine ne mara. Je nadpovprečno uspešna pri vseh predmetih. Ima zelo dobre izkušnje iz domačega okolja – mlajši brat ima odločbo o usmeritvi, sestra ima motnjo v duševnem razvoju (downov sindrom).

Je zelo aktivna pri tekmovanjih iz znanja in dosega vidne rezultate – priznanja iz znanja geografije in matematike, letos uvrstitev na regijsko tekmovanje iz znanja geografije in uvrstitev na državno tekmovanje iz znanja slovenskega jezika.

V razredu velja za zelo delavno, tako fizično kot pri delu za šolo. Skrbno načrtuje in dnevno porabi do 2 uri za učenje. Šolanje bo nadaljevala na gimnaziji, saj želi študirati medicino.

Prešernovo pesem Povodni mož se je učila 11 dni, vsak dan 1 do 2 kitici in ponovitev že naučenih. Zadnje dni je ponavljala celotno pesem.

Za eno kitico je potrebovala do 30 minut, za dve do 50 minut. Pesem se je učila vsak dan med opravljanjem večernih opravil - nametavanje krme živini, osebna higiena, pripravljanje torbe za naslednji dan ..., dnevnih opravil – pomivanje posode, pospravljanje drv, pobiranje orehov, šipka ... in med jutranjimi opravili – osebna higiena, pospravljanje

Celo pesem se je naučila v 10 dneh, zadnje dni je samo ponavljala. Med ocenjevanjem jo je zrecitirala brez napak in zelo samozavestno.

Ugotovitve:

- lažje se uči med dnevnimi opravili, saj fizično delo sprošča miselne procese,
- učenje pod stresom ji ne ustreza, saj ni učinka, zato vedno načrtuje rezervni čas,
- učinkovito je učenje razpotegnjeno na več dni, s presledki po 10 minut.

4.3 Predstavitev in utemeljitev rezultatov

4.3.1 Predstavitev rezultatov ankete

V anketo je bilo vključenih 186 učencev od 6. do 9. razreda, iz 18 OŠ Savinjske regije. Anketirani so bili samo učenci/učenke z učnimi težavami, in sicer večina z odločbo o usmerjanju, kar 86 %.

Največ učencev ima bralno-napisovalne težave (disleksijo), v povezavi z motnjo pozornosti in koncentracije, kar 14 % pa jih ima tudi slabo samopodobo, kar je posledica neuspešnosti.

Več kot polovica učencev se uči samo 1 uro dnevno in še manj. Za uspešno delo v šoli so četrtini v pomoč in v motivacijo starši, četrtina je samoaktivnih, četrtini je v pomoč DSP in četrtini je v pomoč motivacija učiteljev. Ta ugotovitev kaže, da potrebujejo ti učenci pomoč z vseh strani.

Dobra polovica učencev ima pri branju težave z razumevanjem, pri ostalih pa se te težave ne pojavljajo. Slaba polovica jih razume, kaj preberejo, skoraj polovica pa jih mora prebrati še enkrat. Desetina učencev potrebuje pomoč pri branju in celo bralca.

Učencem učenje na pamet dela težave, tretjini, ker si slabo zapomnijo besedilo, tretjina ima slabo bralno tehniko, tretjina pa jih zamenjuje besede. 21 % učencev pa nima težav z učenjem na pamet.

Ko se učijo na pamet, si pomagajo z barvami, z risbami, z zvočnim posnetkom, več kot polovica pa si besedilo razdeli na več delov.

Večina učencev prebere knjige, ki so obvezne oziroma imajo prilagojen izbor, berejo pa tudi za bralno značko in zase. Četrtina jih ne prebere skoraj nobene knjige.

Največ učencev je likovno nadarjenih, kar nekaj pa tudi glasbeno. Močni pa so pri tehniki in športu. Za ustvarjanje uporabljajo različne snovi, skoraj ga ni inštrumenta, ki ga ne bi igrali in športa, s katerim se ne bi ukvarjali. Le 4 učenci se ne ukvarjajo z ničimer.

Najbolj preseneča podatek samovrednotenja, namreč 81 % učencev meni, da znajo dobro, 14 % slabo in samo 5 % odlično.

4.3.2 Predstavitev rezultatov eksperimenta

V eksperiment je bila vključena Prešernova pesem Povodni mož, pesem, ki je slogovno in jezikovno zelo zahtevna in dolga.

Navodila smo dobili v razredu, učenca z odločbo še dodatno pri specialni pedagoginji, kar je že sovpadalo z začetkom ustvarjanja raziskovalne naloge. Vsi trije smo dnevno v tabelo beležili čas učenja in svoja opažanja oziroma doživljanja.

Oseba prepoznana za nadarjeno je pristopila k učenju samostojno, sledila je samo napotkom učiteljice v razredu. Pesem se je naučila brez težav, mimogrede, v glavnem ob domačih opravilih.

Osebi z učnimi težavami sta k učenju pristopili nesproščeno, stresno. Ena oseba, ki je sicer dobra bralka, ima pa težave s koncentracijo in

pomnjenjem, si je po enem dnevu premislila in se odločila, da se bo naučila samo polovico pesmi, 7 kitic. Oseba, ki je zaradi govornih težav slabši bralec, je takoj dobila prilagoditev, da se nauči polovico pesmi. Tudi polovica pesmi jima je bila težka zaradi načina pisanja in drugačnega naglaševanja besed. Obe osebi sta poslušali zvočni posnetek pesmi. K učenju pa sta pristopili različno. Za boljšo koncentracijo in boljši priklic sta si izbrali učenje z obarvanimi verzi in učenje s pomočjo risbic za določene besede v verzih.

Slabši bralec je v glavnem sedel pri mizi, drugi pa je postopoma postal bolj dinamičen in hodil po prostoru. Razlika med njima se je večala v količini naučenih kitic.

Pri učenju pesmi sta osebi poleg lastnega dela, z več ponavljanja, potrebovali več podpore šolskega in domačega okolja. Učenje pesmi jima je zaradi primanjkljajev na posameznih področjih učenja predstavljalo tudi breme.

Z upoštevanjem različnega delovanja pri učenju pesmi, sta bili obe osebi uspešni, prej pa je uspelo boljšemu bralcu. Pesem sta se naučili vsebinsko, nista pa v predstavitev pesmi zmogli dodati doživljanja.

Pri nastopanju oz. vrednotenju sta bili obe osebi zelo nervozni, oseba z govorno motnjo še toliko bolj. Pri ocenjevanju nista bili pod časovnim pritiskom, pa vendar je bilo ocenjevanje zanju stresno. Za polovico pesmi sta obe osebi potrebovali sedem dni več časa, kot nadarjena učenka.

4.4 Ugotovitve

1. H1 Učenci s specifičnimi učnimi težavami imajo težavo z učenjem na pamet

To hipotezo lahko potrdimo. Ugotovili smo, da ima več kot polovica učencev pri branju težave z razumevanjem, da jim učenje na pamet dela težave, ker si slabo zapomnijo besedilo, imajo slabo bralno tehniko ali zamenjujejo besede. Ko se učijo na pamet, si pomagajo z barvami, z risbami, z zvočnim posnetkom, več kot polovica pa si besedilo razdeli na več delov. Običajno imajo prilagoditve in se lahko naučijo toliko, kolikor zmorejo. Potrebujejo več časa, drugačne metode dela in pomoč bodisi učitelja, ki izvaja dodatno strokovno pomoč, bodisi specialnega pedagoga.

2. H2 Najpogostejša specifična učna težava učencev je branje.

To hipotezo lahko potrdimo. Ugotovitve kažejo, da imajo skoraj vsi učenci z različnimi specifičnimi težavami težave z branjem. Slaba polovica jih razume, kaj preberejo, polovica pa jih mora prebrati še enkrat, manjši odstotek jih pri tem potrebuje pomoč.

Skoraj vsi anketirani (170) preberejo obvezno branje oziroma prilagojen izbor, berejo pa tudi za bralno značko in zase, potrebujejo pa več časa in skrbno načrtovan izbor. Ti učenci berejo manj obsežna besedila in vsebinsko bolj enostavna, z več slikovnega gradiva.

3. H3 Učenci s specifičnimi učnimi težavami so močni vsaj na enem področju.

To hipotezo lahko potrdimo, namreč večina anketiranih učencev je nadarjenih vsaj na enem področju. Največ pri likovni vzgoji in tehniki. Kar nekaj jih obiskuje pevski zbor in igrajo na vsaj en inštrument, veliko pa jih je tudi športno aktivnih. Le 4 (1 %) so obkrožili, da niso uspešni v ničemer.

Učenci s specifičnimi učnimi težavami običajno neuspeh nadomestijo s področjem, v katerem so uspešni oziroma celo talentirani. A za razvoj tega močnega področja potrebujejo spodbudo in podporo domačega in šolskega okolja. Drugače lahko to področje ostane prikrito, zavrto.

4. H4 Učenci s specifičnimi učnimi težavami imajo slabo samopodobo.

To hipotezo lahko zavržemo, namreč le 37 anketirancev (14 %) je odgovorilo, da imajo slabo mnenje o sebi in ne zaupajo vase. Iz izkušenj pa lahko trdimo, da je ravno nezaupanje vase eden večjih stresnih dejavnikov, sploh v obdobju najstništva. Pojavlja se prepričanje, da se bodo ostali norčevali.

5. H5 Učenci s specifičnimi učnimi težavami imajo običajno težave na enem področju učenja.

To hipotezo lahko zavržemo, namreč učenci z učnimi težavami imajo običajno težave na več področjih učenja, gre za sopojevnost motenj. Težave se med seboj preletajo: govorno-jezikovne težave, bralno-napisovalne težave, motnje pozornosti in koncentracije, težave pri računanju in posledično težave v čustvovanju, samopodobi in vedenju. Te težave se lahko pojavljajo pri vseh predmetih, razen tam, kjer prihajajo do izraza spretnosti, pri katerih pa je učenec nadpovprečen.

5 ZAKLJUČEK

Naša raziskovalna naloga ne predstavlja nobenih novosti, z raziskavo nismo odkrili nič novega. Z njo smo želeli pokazati in dokazati, da tudi učenci s specifičnimi učnimi težavami, s pravo strokovno usmeritvijo, metodami dela in drugo pomočjo lahko raziskujemo vsa področja, tudi tista, pri katerih smo najšibkejši.

Prilagoditve niso vedno samo »potuha«, namreč podaljšani čas zaradi težav s priklicem je pogostokrat odločilnega pomena.

Biti učenec s posebnimi potrebami ne pomeni biti samo riba, ki ne zmore splezati na drevo. Gre za osebe s širšim spektrom delovanja in razmišljanja – bodisi s primanjkljaji na enem področju in z nadpovprečnostjo na drugem bodisi z nadpovprečnostjo na vseh področjih. Biti nadpovprečen pomeni zaznati tudi podpovprečje, in ko se povežejo takšni učenci, lahko nastane tudi raziskovalna naloga.

Učenci so lahko neuspešno vključeni v razredno skupnost zaradi slabe socialno – čustvene podpore. Pri tem imajo pomembno vlogo vrstniki, ki lahko s svojim načinom razmišljanja, s svojimi stališči in posledično dejanji oblikujejo okolje, v katerega vstopajo učenci s specifičnimi učnimi težavami.

Poudariti je potrebno, da učenci s specifičnimi učnimi težavami potrebujemo pomoč in pri raziskovalni nalogi je bila naša največja pomoč specialna pedagoginja in učenec/učenka, ki je prepoznal/-a za nadarjenega/-no.

6 VIRI IN LITERATURA

LAH PULEC, S., VELIKONJA, M. 2011. Učenci z učnimi težavami

- Izbrane teme,
- Prepoznavanje in diagnostično ocenjevanje,
- Pomoč in podpora,
- Izvirni delovni projekt pomoči, Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Zborniki petih slovenskih konferenc o specifičnih učnih težavah:

2014: Otroci in mladostniki s specifičnimi učnimi težavami – podpora pri uresničevanju njihovih potencialov,

2018: Specifične učne težave – sopoljavljanje težav in možnosti za uresničevanje pozitivnih izidov,

Ljubljana: Društvo Bravo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.

READ, C. KAVKLER, M., VIOLA, G. S., KOŠAK BABUDER, M., MAGAJNA, L.

2007: Učenci s specifičnimi učnimi težavami: skriti primanjkljaji - skriti zakladi. Ljubljana: Društvo Bravo.

BUBNAR, M., DOLNIČAR M., KOS, A., SKALAR, M., ŠALI B. 1979. Otroci s specifičnimi učnimi težavami v sodobni družbi. Ljubljana: Dopisna delavska univerza.

MAGAJNA, L., KAVKLER, M., ČAČINOVIČ VOGRINČIČ, G., PEČJAK, S. in

BREGAR GOLOBIČ, K. 2008. Učne težave v osnovni šoli: Koncept dela. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

JURIŠEVIČ, M. 2011. Vzgoja in izobraževanje nadarjenih; KREK, V. J. in METLJAK. Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v RS. Ljubljana: Zavod za šolstvo.

GRAH, J. 2013. Soustvarjanje spodbudnega učnega okolja za učence z učnimi težavami. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

PEČJAK, V. 1977. Poti do znanja. Metode uspešnega učenja. Ljubljana: Cankarjeva založba.

PEČJAK, S., GRADIŠAR, S. 2002: Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

BOŽIČ, V., GREBENEC, V., HANŽEKOVIČ, V. in SMOLIČ, U. 2017. Kako se naj učim, da od učenja največ pridobim – Priročnik za samostojno učenje doma.

ZUPAN, M. 2013: Živeti z disleksijo in talentom. Celje: Založba M – FINANCE.

ŽERDIN, T. 2011. Motnje v razvoju jezika, branja in pisanja. Kako jih odkrivamo in odpravljamo. Ljubljana: Društvo Bravo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.

ŽERDIN Tereza in sodelavke. 1991. Težavice, težave, učne motnje. Murska Sobota: Pomurska založba.

KAVKLER Marija in sodelavke. 1991. Brati, pisati, računati. Murska Sobota: Pomurska založba.

KESIČ DIMIČ, K. 2008. ADHD Ali deklice hitijo počasi. Ljubljana: Društvo Bravo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.

ZAKON O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI (ZUOPP).2011. Uradni list Republike Slovenije.

KAST – ZAHN, A. 2011. Vsak otrok se lahko nauči premagovati težave. Ljubljana: Mladinska knjiga.

GRILC, N. 2014: Govorno jezikovne motnje. Ljubljana: Mladinska knjiga.

ČERNE, T., ČOH Z., PULEC LAH, S. 2016: Pomoč otrokom z motnjo pozornosti. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana.

7 PRILOGE

Dnevnik zapisov

OSEBA

	Pristop k učenju pesmice, moje doživljanje:	Porabljen čas, samovrednotenje:
12. 11.	Ni mi bilo prijetno, ker sem mislil, da mi ne bo šlo. Gledal sem pesem, vsako kitico. Gledal sem risbice za vsak vrsto.	30 minut
13. 11.	Vedel sem, da moram začeti. Začel sem se učiti 1 kitico. Sedel sem v kuhinji.	25 minut
14. 11.	Vem, da je to učenje težko. Ponovil sem 1. kitico. Učil sem se 2. kitico. Veliko sem ponavljal.	25 minut
15. 11.	Težje sem začel. Ponavljal 1. kitico in 2. kitico. Lažje mi je bilo, če se, ponavljal v mislih, da nisem govoril.	25 min
16. 11.	Sem nehal, ker sem se moral učiti drug predmet. Samo ponovil, prebral sem 1. in 2. kitico. Potrebujem odmora.	5 min
17. 11.	Nisem šel naprej, ker sem se učil za drug predmet. Samo ponovil, prebral sem 1. in 2. kitico.	5 minut

18. 11.	Nisem šel naprej, ker sem se učil nekaj drugega.	
19. 11.	Vedel sem, da moram začeti naprej. Sem bil nezadovoljen. Ponavljal sem 1 in 2 kitico. Učil sem se 3. kitico. Imam odmore.	25 minut
20. 11.	Nisem se mogel učiti. Imel sem drug predmet.	25 minut
21. 11.	Sem nervozen. Najprej sem se šel učiti 4. kitico. Potem sem ponovil pesem od začetka. Delam odmore. Ni bilo vrede.	25 minut
22. 11.	Moram se učiti. Ponovim 1, 2, 3 in 4. kitico. Mama me posluša, mi pomaga.	30 minut
23. 11.	Ponovil sem od začetka. Ponovil sem od 1 do 4. kitice. Dodam 5. kitico. Odmor po vsaki kitici.	30 minut
25. 11.	Čas me priganja. Ponovim 1. do 5. kitico. Grem na 6. kitico. Zmanjkalo mi je časa. Sem žalosten, skrbi me.	2 uri
26. 11.	Učiteljica je dala še en teden več časa. Sem boljše volje. Ponovim od začetka do 6. kitice.	30 minut
27. 11.	Imam več časa, a mi je težko.	35 minut

	Ponavljam vse kitice. Delam odmore. Dodam še zadnjo kitico.	
28. 11.	Ponavljam od začetka do 7. kitice. Sem nervozen, ker je veliko za povedati, se spomniti.	35 minut
29. 11.	Moram vaditi, da bom znal. Ponavljam.. Zdaj ne sedim več.	30 minut
30.-2. 12.	Ponavljam, imam odmore. Lažje mi gre na glas. Mama me posluša, pomaga mi	30 minut
3. 12.	Bilo me je strah. Mi je šlo nekako.	

OSEBA

Datum:	Pristop k učenju pesmice, moje doživljanje:	Porabljen čas, samovrednotenje:
12. 11.	Ni mi bilo fajn začeti, saj sem vedel, da je pesem dolga. Učil sem se 1. kitico. Sedel sem za mizo.	25 min Določil sem si, da se bom učil tudi naprej po 25 minut.
13. 11.	Težko sem se spravil učenju. Ponovil sem 1. kitico(3 x), se učil 2.kitico. Sem hodil in sedel. Odločil sem se za polovico pesmi.	25 min
14. 11.	Ponovil sem 1. in 2. kitico (2 x). Začel sem se učiti 3. kitico. Pozabljam četrti verz v kitici. Delam odmore.	25 min
15. 11.	Ponovil sem 1., 2., 3. kitico. Začel sem se učiti 4. kitico. Začel sem se učiti z mamó.	25 min
16. 11.	Nisem se učil, ker me ni bilo doma.	
17. 11.	Sem težko začel se spet učiti. Ponovil sem 1. 2. 3. 4. kitico(2x). Ponavljal sem z mamó, mi je bilo lažje. Začel sem se učiti 5. kitico.	Malo več, 30 min
18. 11.	Ker je bilo zmeraj več, sem se teko spravil k učenju. Ponovil 1., 2., 3.,4., 5. Kitico (2x). Mama je bila zraven. Začel se učiti 6. kitico.	30 min

	Potrebujem odmore.	
19. 11.	Nisem bil preveč razpoložen. Ponovil sem 1., 2., 3., 4., 5., 6. kitico. Ponavljal sem z mamó, ona nekaj dela zraven.	30 min
20. 11.	Sem vedel, da moram. Ponovil sem 1. 2. 3. 4. 5. 6. kitico. Začel se učiti 7. kitico. Učil sem se vedno težje.	30 min
21. 11.	Je bilo lažje, ker sem prišel do polovice pesmi. Ponavljal sem vse kitice. Mama je bila zraven. Zatikalo se mi je.	30 min
22. 11.	Moram biti vztrajen. Ponavljal sem vse kitice. Zatikalo se mi je.	30 min
23. 11.	Ponavljal vse kitice. Mama je bila poleg, me je spodbujala.	30 min
24. 11.	Ponavljal sem vse kitice. Mama mi je pomagala. Manj se mi je zatikalo, a mi je težko.	30 min
25. 11.	Ponavljal polovico pesmi z mamó. Ne zatika se mi več toliko.	30 min
26. 11.	Učiteljica nam podaljša čas za 1 teden. To je zame dobro. Ponavljam.	20 min
27. 11.- 2. 12.	Vsak dan ponavljam.	20 min
3. 12.	Mi je uspelo. Sem vesel in ponosen.	

OSEBA

Datum:	Pristop k učenju pesmice, moje doživljanje:	Porabljen čas, samovrednotenje:
12. 11.	Prvi dan učenja sem imela še druge obveznosti, zato me je vse skupaj malce skrbelo in sem bila pod stresom, zaradi česar pa sem se težko skoncentrirala. Naučila sem se jo med opravljanjem večernih opravil.	35 min
13. 11.	Naučila sem se 2 kitici, med pobiranjem orehov.	50 min
14. 11.	Prav tako sem se naučila 2 kitici, med jutranjimi opravili in pomivanjem posode. Ponovila sem tudi že naučene kitice.	50 min
15. 11.	Med pobiranjem orehov sem se naučila novi 2 kitici, a sem potrebovala več časa, saj se mi je že nabralo kitic.	55 min
16. 11.	Nisem se učila, saj me ni bilo doma.	0 min
17. 11.	Nisem se učila, saj me ni bilo doma.	0 min
18. 11.	Nisem se učila, saj me ni bilo doma.	0 min

19. 11.	Med nalaganjem drv sem se naučila 9. kitico, a sem zopet potrebovala več časa, saj 3 dni nisem nič ponavljala, želela pa sem se dobro naučiti.	30 min
20. 11.	Deveto kitico sem se naučila med nalaganjem drv. Prav tako sem ponovila vse ostale.	25 min
21. 11.	Tega dne sem pobirala šipek in sem imela več časa za ponavljanje že naučenih kitic in učenje 10. kitice.	30 min
22. 11.	Prav tako sem se med pobiranjem šibka naučila novo kitico in ponovila vse naučene.	30 min
23. 11.	Med jutranjimi opravili, pospravljanjem ipd. sem se naučila 12. in 13. kitico.	60 min
24. 11.	Ponavljala sem naučene kitice.	10 min
25. 11.	Med raznimi opravili sem se naučila zadnjo, 14. kitico. Ker je bila zadnja, sem se jo naučila in ponovila celo kitico dokaj hitro.	20 min

France Prešeren

POVODNI MOŽ

Od nekde lepe so Ljubljanke slovele,

al lepši od Urške bilo ni nobene,

nobene očem bilo bolj zaželene

ob času nje cvetja dekleta ne žene. –

Ko nárbolj iz zvezd je danica svetla,

narlepši iz deklic je Urška bila.

France Prešeren

POVODNI MOŽ

nekoč

Od ~~nek~~de~~j~~ lepé so Ljubljanke slovele,

ali lepše

al lepši od Urške bilo ni nobene,

nobene očem bilo bolj zaželene

X ob času nje cvetja dekleta ne žene. –

najbolj

sonce

Ko ~~na~~r~~bolj~~ iz zvezd je danica svetla,

Najlepša

narlepši iz deklic je Urška bila.

ANKETA Smo učenci 8. razreda OS Antona Bezenška Frankolovo in pripravljamo **raziskovalno nalogo** o učnih težavah, z naslovom **Zmorem, čeprav je težko**. Prosimo Vas, da odgovorite na spodnja vprašanja. **Anketa je anonimna.**

1. Šola: _____
2. Razred: _____
3. Spol: **M/Ž**
4. **Imam odločbo o usmerjanju:**
DA NE
5. **Imam učne težave. Obkroži, katere:**
 - a) govorno-jezikovne,
 - b) bralno-napisovalne (disleksija),
 - c) motnje pozornosti in koncentracije,
 - č) težave pri računanju (diskalkulija),
 - d) imam slabo mnenje o sebi, ne zaupam vase, strah me je ...
6. **Učim se vsaj: (Možen samo en odgovor.)**
 - a) do 1 ure dnevno,
 - b) do 2 uri dnevno,
 - c) do 3 ure ali več.
7. **Pri branju imam težave z razumevanjem:**
DA NE
8. **Ko preberem: (Možen samo en odgovor.)**
 - a) razumem, kaj preberem,
 - b) moram prebrati še enkrat, da razumem,
 - c) potrebujem pomoč pri branju,
 - č) potrebujem dodatno branje (nekoga).
9. **Učenje na pamet, npr. učenje pesmice, mi dela težave, ker: (Možen samo en odgovor.)**
 - a) si slabo zapomnim besedilo,
 - b) imam slabo bralno tehniko,
 - c) zamenjujem besede,
 - č) si sploh ne morem zapomniti,
 - d) izpuščam verze,
 - e) nimam težav.
10. **Ko se učim na pamet (npr. pesmico), si pomagam: (Možen samo en odgovor.)**
 - a) z barvami,
 - b) z risbami,
 - c) z zvočnim posnetkom,
 - č) razdelim na več delov (pokrivam, režem ...)
11. **Med poukom sem zbran/-a: (Možen samo en odgovor.)**
 - a) vedno,
 - b) občasno,
 - c) redko.
12. **Za uspešno delo v šoli mi je/so v pomoč: (Možen samo en odgovor.)**
 - a) motivacija učiteljev,
 - b) motivacija in pomoč staršev,
 - c) lastna aktivnost,
 - č) DSP, učna pomoč.
13. **Preberem:(Možnih več odgovorov.)**
 - a) knjige, ki so obvezne ali prilagojen izbor,
 - b) tudi za bralno značko,
 - c) več knjig letno, ker rad berem,
 - č) skoraj nobene knjige.
14. **Imam močna področja in sem uspešen/-a: (Možnih več odgovorov.)**
 - a) pri likovni vzgoji,
 - b) pri glasbeni vzgoji – igram _____,
 - c) pri tehniki – material _____,
 - č) obiskujem _____
(šport, krožek ...),
 - d) v ničemer.
15. **Kako vrednotiš svoje znanje: :(Možen samo en odgovor.)**
 - a) dobro znam,
 - b) slabo znam,
 - c) odlično znam.

Hvala, da ste si vzeli dragoceni čas. Vaši odgovori nam bodo v veliko pomoč.